

OBSAH

1. Nemoci jícnu (<i>Jiří Dolina, Radek Kroupa, Jitka Prokešová</i>)	15
1.1. Morfologie a fyziologické poznámky	15
1.2. Poruchy motility jícnu	16
1.2.1. Krikofaryngeální achalázie	18
1.2.2. Achalázie jícnu	18
1.2.3. Difúzní jícnový spasmus	20
1.2.4. Louskáčkovitý jícen (nut-cracker oesophagus)	20
1.2.5. Hypertenzní LES	21
1.2.6. Sekundární dysmotilita při systémových chorobách pojiva	21
1.3. Refluxní choroba jícnu	21
1.4. Další ezofagitidy	27
1.4.1. Infekční ezofagitidy	27
1.4.2. Korozivní ezofagitida	27
1.5. Hiátové hernie	28
1.6. Divertikly jícnu	29
1.7. Malloryho-Weissův syndrom	29
1.8. Nádory jícnu a Barrettův jícen	29
1.8.1. Benigní nádory jícnu	29
1.8.2. Maligní nádory jícnu	30
1.8.3. Barrettův jícen	32
2. Nemoci žaludku (<i>Jan Bureš</i>)	35
2.1. Morfologie a fyziologické poznámky	35
2.2. Vyšetřovací metody	36
2.2.1. Anamnéza a fyzikální vyšetření	36
2.2.2. Laboratorní vyšetření	36
2.2.3. Gastroskopie	36
2.2.4. Abdominální ultrasonografie a endoskopická ultrasonografie	37
2.2.5. Rentgenologické vyšetřovací metody	37
2.2.6. Vyšetření žaludečního chemismu	37
2.2.7. Dechové testy	37
2.2.8. Elektrogastrografie	37

2.3.	<i>Helicobacter pylori</i>	38
2.4.	Gastritida.....	39
2.4.1.	Akutní gastritida.....	40
2.4.2.	Chronická gastritida.....	40
2.5.	Peptický vřed a vředová choroba žaludku a duodena	42
2.6.	Stavy po operaci žaludku.....	46
2.6.1.	Průjem a achylický syndrom.....	46
2.6.2.	Porucha žaludečního vyprazdňování.....	46
2.6.3.	Časný dumpingový syndrom (časný postprandiální syndrom).....	46
2.6.4.	Pozdní dumpingový syndrom (pozdní postprandiální syndrom).....	47
2.6.5.	Syndrom přívodné kličky (afferent loop syndrome)	47
2.6.6.	Rekurentní vřed	47
2.6.7.	Neoplazie	47
2.6.8.	Ostatní problémy po gastrektomii	47
2.7.	Nádory žaludku	47
2.7.1.	Adenokarcinom žaludku	48
2.7.2.	Žaludeční lymfomy	51
2.7.3.	Endokrinně aktivní nádory.....	53
2.7.4.	Gastrointestinální stromální tumory	53
2.8.	Gastropatie	54
2.8.1.	Ménétrierova choroba.....	54
2.8.2.	Gastropatie z nesteroidních antiflogistik.....	55
2.8.3.	Gastropatie při portální hypertenzi	55
2.8.4.	Gastropatie podmíněné vaskulárními poruchami.....	55
2.9.	Funkční poruchy žaludku	55
2.10.	Poruchy gastrické motility	56
2.10.1.	Funkční dyspepsie.....	56
2.10.2.	Merycismus a ruminace	56
2.10.3.	Gastroparéza	56
3.	Nemoci tenkého střeva (Marcela Kopáčová)	59
3.1.	Morfologie a fyziologické poznámky	59
3.2.	Malasimilační syndrom.....	64
3.2.1.	Malabsorpční syndrom.....	66
3.2.2.	Celiakie	67
3.2.3.	Crohnova choroba.....	71
3.2.4.	Enteropatie z nesteroidních antiflogistik.....	72
3.2.5.	Syndrom bakteriálního přerůstání.....	72
3.2.6.	Syndrom krátkého střeva.....	74
3.2.7.	Postiradiační postižení střeva	76
3.2.8.	Vzácné příčiny malasimilace (giardióza, Whippleova choroba, IgA deficit, metabolické choroby).....	78
3.2.8.1.	Giardióza.....	78

3.2.8.2.	Whippleova choroba	80
3.2.8.3.	Selektivní deficit IgA.....	81
3.2.8.4.	Metabolické choroby	81
3.3.	Divertikly tenkého střeva	82
3.3.1.	Divertikly duodena	82
3.3.2.	Divertikly jejunu a ilea	83
3.3.3.	Meckelův divertikl.....	83
3.4.	Cévní léze tenkého střeva.....	83
3.5.	Nádory tenkého střeva	84
3.5.1.	Převážně benigní nádory.....	85
3.5.2.	Maligní nádory	86
3.6.	Méně častá onemocnění tenkého střeva	88
3.6.1.	Exsudativní enteropatie (protein-losing enteropathy)	88
3.6.2.	Behçetova choroba	89
3.6.3.	Lékové postižení tenkého střeva.....	89
4.	Nemoci tlustého střeva (<i>Vladimír Zbořil, Lucie Prokopová</i>)	91
4.1.	Morfologie a fyziologické poznámky	91
4.2.	Idiopatické střevní záněty – ulcerózní kolitida	92
4.3.	Idiopatické střevní záněty – Crohnova nemoc.....	99
4.4.	Ischemické poruchy tlustého střeva.....	102
4.5.	Vaskulitidy.....	106
4.6.	Benigní nádory tlustého střeva.....	106
4.7.	Maligní nádory tračníku – kolorektální karcinom	108
4.8.	Divertikulární nemoc	111
4.9.	Dráždivý tračník.....	112
5.	Nemoci slinivky břišní (<i>Petr Dítě, Jan Trna</i>)	117
5.1.	Morfologie a fyziologické poznámky	117
5.2.	Akutní pankreatitida.....	118
5.3.	Chronická pankreatitida	124
5.4.	Karcinom pankreatu	130
6.	Nemoci jater (<i>Jan Lata, Tomáš Vaňásek</i>).....	135
6.1.	Morfologie a fyziologické poznámky	135
6.2.	Vyšetřovací metody.....	136
6.3.	Ikterus.....	138
6.3.1.	Familiární nekonjugované hyperbilirubinémie.....	139
6.3.1.1.	Gilbertův syndrom.....	139
6.3.1.2.	Criglerův-Najjarův syndrom	140
6.3.2.	Familiární konjugované hyperbilirubinémie	140
6.3.2.1.	Dubinův-Johnsonův syndrom.....	140
6.3.2.2.	Rotorův syndrom	141
6.4.	Cholestáza	141

6.5.	Portální hypertenze.....	142
6.6.	Akutní selhání jater.....	143
6.7.	Jaterní cirhóza.....	146
6.8.	Komplikace jaterní cirhózy.....	147
6.8.1.	Krvácení z jícnových varixů.....	148
6.8.2.	Ascites.....	150
6.8.3.	Spontánní bakteriální peritonitida.....	151
6.8.4.	Jaterní encefalopatie.....	152
6.8.5.	Hepatorenální syndrom.....	154
6.9.	Chronické virové hepatitidy.....	155
6.9.1.	Histologická klasifikace.....	155
6.9.2.	Virová hepatitida B.....	155
6.9.3.	Virová hepatitida C.....	157
6.9.4.	Virová hepatitida D.....	158
6.10.	Nevirové infekční choroby jater.....	158
6.11.	Jaterní steatóza a steatohepatitida.....	159
6.12.	Alkoholové a toxické jaterní poškození.....	160
6.12.1.	Alkoholové poškození.....	160
6.12.2.	Toxická poškození.....	161
6.13.	Metabolické nemoci jater a porfyrie.....	162
6.13.1.	Wilsonova choroba.....	162
6.13.2.	Hemochromatóza.....	164
6.13.3.	Jaterní porfyrie.....	165
6.14.	Autoimunitní jaterní choroby.....	166
6.14.1.	Autoimunitní hepatitida.....	166
6.14.2.	Primární biliární cirhóza.....	167
6.14.3.	Primární sklerozující cholangitida.....	168
6.15.	Vaskulární choroby vyvolávající poškození jater.....	170
6.16.	Jaterní nádory.....	170
6.16.1.	Benigní nádory.....	170
6.16.2.	Maligní nádory.....	171
6.16.3.	Metastatické nádory.....	171
6.17.	Transplantace jater.....	171
6.18.	Játra a těhotenství.....	172
6.18.1.	Játra při normální graviditě.....	172
6.18.2.	Jaterní poruchy vyvolané těhotenstvím.....	172
6.18.2.1.	Hyperemesis gravidarum.....	172
6.18.2.2.	HELLP syndrom (Hemolysis-Elevated Liver Enzymes-Low Platelet count-syndrome).....	173
6.18.2.3.	Rekurentní cholestáza těhotných (icterus gravidarum)	173
6.18.2.4.	Akutní těhotenská steatóza jater.....	174
6.18.3.	Jaterní nemoci, při nichž dojde k těhotenství.....	175

7. Nemoci žlučníku a žlučových cest (<i>Ivo Novotný</i>)	177
7.1. Morfologie a fyziologické poznámky	177
7.2. Diagnostické metody	178
7.3. Onemocnění Vaterovy papily	180
7.3.1. Stenóza Vaterovy papily	180
7.3.2. Nádory	181
7.3.3. Jiná onemocnění Vaterovy papily	182
7.4. Dyskineze žlučových cest	182
7.5. Cholelitiáza	183
7.5.1. Cholecystolitiáza	183
7.5.2. Choledocholitiáza a hepatikolitiáza	186
7.6. Akalkulózní cholecystitida	187
7.7. Chronická cholecystitida	188
7.8. Postcholecystektomický syndrom	189
7.9. Cholangitidy	190
7.9.1. Akutní cholangitida	190
7.9.2. Chronická cholangitida	191
7.9.3. Sklerozující cholangitida	191
7.10. Nádory žlučníku a žlučových cest	191
7.10.1. Nádory žlučníku	191
7.10.2. Nádory žlučových cest	193
8. Dyspepsie a funkční poruchy gastrointestinálního traktu (<i>Stanislav Rejchrt</i>)	195
8.1. Klasifikace dyspepsie	195
8.2. Principy léčby	197
8.2.1. Psychoterapie	197
8.2.2. Dietní opatření	198
8.2.3. Farmakoterapie	198
8.2.4. Zvláštní situace	199
8.3. Prognóza	199
9. Diferenciální diagnóza bolestí břicha (<i>Petr Dítě</i>)	201
9.1. Anamnéza	201
9.2. Lokalizace	202
9.3. Diagnóza	204
9.3.1. Morfologické vyšetření	204
9.3.2. Biochemická vyšetření	204
10. Poškození gastrointestinálního traktu léky (<i>Jan Bureš, Marcela Kopáčová</i>)	207
10.1. Léky způsobené slizniční eroze, vředy a krvácení z trávicího ústrojí	208
10.2. Léky indukovaná akutní pankreatitida	208
10.3. Nežádoucí účinky antibiotik	208
10.4. Cytostatiky indukovaná enterotoxicita	210
10.4.1. Průjmy	210

10.4.2. Zácpa.....	210
10.4.3. Cytostatiky indukované kolitidy.....	210
10.4.4. Perforace střeva při léčbě cytostatiky.....	211
10.5. Nežádoucí účinky nesteroidních antiflogistik.....	211
10.5.1. Nežádoucí účinky nesteroidních antiflogistik na jícn211	211
10.5.2. Gastropatie z nesteroidních antiflogistik.....	212
10.5.3. Nežádoucí účinky nesteroidních antiflogistik na tenké střevo.....	212
10.5.4. Kolopatie z nesteroidních antiflogistik.....	213
10.5.5. Další komplikace léčby nesteroidními antiflogistiky.....	214
10.5.6. Rizika podání aspirinu v primární a sekundární prevenci kardiovaskulárních chorob.....	214
10.5.7. Výhledy do budoucna.....	215
11. Krvácení do gastrointestinálního traktu (Stanislav Rejchrt).....	217
11.1. Terminologie a klasifikace.....	217
11.2. Příčiny krvácení do gastrointestinálního traktu.....	218
11.3. Přístup k nemocnému s akutním krvácením do gastrointestinálního traktu a principy léčby.....	219
11.3.1. Odhad závažnosti krvácení.....	219
11.3.2. Zajištění žilního přístupu.....	219
11.3.3. Objednání transfúzí.....	220
11.3.4. Orientační anamnéza.....	220
11.3.5. Rizikové nemocní.....	220
11.3.6. Vstupní farmakoterapie.....	220
11.3.7. Hospitalizace.....	220
11.3.8. Podání transfúzí.....	221
11.3.9. Organizace endoskopie.....	221
11.4. Možnosti endoskopické léčby.....	221
11.4.1. Termokoagulační techniky.....	221
11.4.2. Elektrotermokoagulační techniky.....	221
11.4.3. Injekční metody.....	222
11.4.4. Mechanické metody.....	222
11.5. Následná léčba.....	222
11.6. Stabilizační léčba.....	223
11.7. Prevence opětovného krvácení.....	223
11.8. Prognóza.....	223
12. Enterální a parenterální výživa (Anna Žáková, Milan Dastych).....	225
12.1. Enterální výživa.....	225
12.1.1. Indikace a kontraindikace.....	225
12.1.2. Druhy enterální výživy.....	226
12.1.2.1. Enterální přípravky nutriční.....	226
12.1.2.2. Enterální přípravky léčebné.....	227
12.1.3. Cesty podání.....	227

12.1.4. Komplikace.....	228
12.2. Parenterální výživa.....	229
12.2.1. Indikace a kontraindikace	229
12.2.2. Cesty podání a formy.....	230
12.2.3. Složení roztoků a dávky živin.....	230
12.2.4. Monitorace.....	232
12.2.5. Komplikace.....	232
13. Prekancerózy nádorů gastrointestinálního traktu – rizikové stavy (Vladimír Zbořil).....	235
13.1. Nádory jícnu	237
13.2. Nádory žaludku.....	238
13.3. Nádory pankreatu	238
13.4. Nádory jater	239
13.5. Nádory žlučníku a žlučových cest.....	239
13.6. Nádory tenkého střeva	240
13.7. Nádory tlustého střeva a konečníku	240
13.8. Nádory anu	241
14. Neuroendokrinní nádory (Karel Starý).....	243
14.1. Definice a obecné informace	243
14.2. Karcinoid.....	244
14.3. Gastrinom (Zollingerův-Ellisonův syndrom)	246
14.4. Inzulinom.....	246
Zkratky.....	249
Rejstřík.....	251